

ПСИХОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Для всіх
Спеціальність	Для всіх
Освітня програма	Для всіх
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна (денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, осінній/весняний семестри
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями та самостійною роботою	2 кред. ЄКТС/60 годин лекції – 18 годин, практичні (семінарські) – 18 годин, самостійна робота – 24 години
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / модульна контрольна робота
Розклад занять	Лекції, семінарські заняття rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор і практичні: професор, д. психол. н., професор кафедри психології і педагогіки, Ложкін Георгій Володимирович, lozhkin.heorhii@lil.kpi.ua Лектор і практичні: завідувач кафедри, професор, д. психол. н., Волянчук Наталія Юріївна, volianiuk.nataliia@lil.kpi.ua
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/MTUyMTU4MTUzODk3?cjc=zc7fvi2

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» є теоретико-методологічні проблеми конфліктології у пізнанні та практичній діяльності у психології: передумови й логіка розвитку психологічного конфлікту, базові атрибути теоретико-методологічного аналізу, пояснювальні принципи, основні методологічні підходи до вивчення психологічних конфліктів, кризи та шляхи їх подолання.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у студентів:

- здатності використовувати знання щодо типології, причин виникнення конфліктів та стратегій поведінки у конфліктах;
- здатності застосовувати знання щодо ролі посередництва у розв'язанні конфліктів;
- здатності використовувати традиційні методи і технології у подоланні та профілактиці конфліктів;
- здатності прогнозувати зміни і динаміку перебігу конфліктів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- базових категорій загальної психології;
- сутності теорій конфлікту в психології;
- природи і причин конфліктів;
- типології конфліктів;
- структури та динаміки конфліктів;
- стилів і стратегій поведінки в конфліктах;

- шляхів психокорекції конфліктної поведінки;
- управління конфліктами.

уміння:

- визначати тип конфлікту та його функції (конструктивну або деструктивну);
- інтерпретувати власні психічні стани та властивості у площині конфліктних відносин;
- користуватися методиками для визначення конфліктності особистості та її схильності до певних стилів поведінки в конфлікті;
- реалізовувати стратегії керування конфліктними ситуаціями;
- передбачати шляхи запобігання та врегулювання конфліктів.

Комунікація з викладачами можлива у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта lozhkin.heorhii@iil.kpi.ua, volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua, месенджер Telegram.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальну базу дисципліни «Психологія конфлікту» становлять знання отримані при вивченні курсів: «Вступ до фаху», «Історія», «Філософія».

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет психології. Базові категорії психології: відображення, особистість

Тема 2. Базові категорії психології: діяльність та спілкування

Тема 3. Конфлікт: поняття і предмет вивчення

Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту

Тема 5. Внутрішньоособистісний конфлікт

Тема 6. Конфлікти в міжособистісних відносинах

Тема 7. Конфлікти в організаціях

Тема 8. Психологія керування конфліктами

Тема 9. Основи безпеки особистості в конфлікті

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Березовська Л.І. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник /Л.І.Березовська, О.С.Юрков. - Мукачево: МДУ, 2016. - 201 с.
2. Волянук Н.Ю., Ложкін Г.В. та ін. Психологія наукової діяльності. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. С. 91-145; 63, 91.
3. Долінська Л.В., Матяш-Заяць Л.П. Психологія конфлікту : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. - 304 с.
4. Зарицька В. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. / Валентина Василівна Зарицька ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : Видавничий дім "Гельветика", 2019. – 379 с.

4.2 Допоміжна література:

1. Грабовська С. Діагностика конфлікту взаємин у роботі з розв'язання міжособових конфліктів / Грабовська С. Л. // XVI міжнародна науково-практична конференція "Конфліктологічна експертиза: теорія та методика" : програма і матеріали, 17 лютого 2017 р., Київ, Україна / Т-во конфліктологів України, Міжнар. каф. ЮНЕСКО "Права людини, мир, демократія, толерантність та взаєморозуміння між народами" в НаУКМА [та ін.]. - Київ : [б. в.], 2017. - С. 13-15.

2. Грабовська С.Л. Психологія примирення : навч. посібник. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 294 с.
3. Захарчин Г. М., Винничук Р.О. Управління конфліктами. Львів, Львівська політехніка, 2017.- 160 с.
4. Завацька Н. Є. Внутрішні конфлікти особистості в юнацькому віці та її соціальна компетентність : монографія / [Н. Є. Завацька, І. Є. Жигаренко, В. Е Чуловський; за ред. Н. Є. Завацької] ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Северодонецьк : СХУ ім. В. Даля, 2017. – 220 с.
5. Конфлікти в сім'ї: особливості та специфіка / Роксолана Квас // Психологічні виміри культури, економіки, управління. – 2016. – Вип. 8. – С. 12–15. 14.
6. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л.М. Герасіної. – Харків : Право, 2021. – 224 с
7. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / Т. Яхно, І. Куревіна – Центр учбової літератури, 2021. - 168 с.
8. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.
9. Коулман, П. Т. Результативний конфлікт. Невзгода - це сила, що працює на вас [Текст] / Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко. - Київ : Наш Формат, 2016. - 313 с.
10. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник / Т. Ф. Матвійчук. – Львів : Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. – 76 с.
11. Партико Н.В. Психологія конфліктів. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 132с.
12. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. - 360 с.
13. Практична психологія конфлікту : лабораторний практикум / І. В. Кошова. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 126 с.
14. Свидрук І. І. Психологія управління та конфліктологія: підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2017. – 320 с.
15. Сивогракова З. А., Алексєєнко Н. В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: Конспект лекції. – Харків: УкрДУЗТ, 2020. – 52 с.
16. Соціальна психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Електронні текстові дані (1 файл: 7,83 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 595 с. <https://ela.kpi.ua/items/c047fef0-8cdb-46fa-aa4c-c7b4e6a41250>
17. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія / І. В. Барабанов, Т. Є. Андрєєва, О. О. Гетьман ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Панов А. М., 2019. - 200 с.
18. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є.Б. Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. – 240 с.
19. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2018.-224 с.

Практикуми

1. Конфліктологія: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. /М.М.Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020.
2. Психологія конфлікту: методичні рекомендації до виконання самоств. роботи для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / НТУУ «КПІ»; уклад. М.О. Кононець (методичні вказівки) К. : НТУУ «КПІ», 2014. – [Електронний ресурс]: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/10866>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Предмет психології. Базові категорії психології: відображення, особистість Психологія як наука. Основні категорії психології. Категорія відображення у психології. Форми відображення: фізичне, біологічне, психічне. Рівні психічного відображення. Функції психіки.

	<p>Перша та друга сигнальні системи. Свідомість та її функції. Психічні явища: психічні процеси, стани та властивості. Етапи становлення психології як науки. Категорія особистості у психології. Макро-характеристики людини: індивід, індивідуальність, особистість, суб'єкт. Структура особистості. Характеристика підструктур: спрямованість, психічні процеси, досвід, біологічно-обумовлена. Характер та здібності. Особливості формування особистості. Статус та роль особистості в соціумі.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що є предметом психології як науки? 2. Охарактеризуйте форми відображення. 3. Здійсніть порівняльний аналіз понять: індивідуальність, індивід, особистість, суб'єкт. 4. Назвіть підструктури особистості. 5. Розкрийте зміст підструктури психічних процесів. 6. Розкрийте зміст підструктури досвіду. 7. Розкрийте зміст біологічно обумовленої підструктури. 8. Розкрийте зміст підструктури спрямованості особистості.
2	<p>Тема 2. Базові категорії психології : діяльність та спілкування</p> <p>Категорія діяльності у психології. Структура діяльності. Основні види діяльності. Психологічна система діяльності. Підсистема мотивів діяльності. Формування цілей та результатів діяльності. Інформаційна основа діяльності. Підсистема професійно-важливих якостей. Індивідуальний стиль та спосіб діяльності. Рівні аналізу діяльності: мотиваційний, цільовий, інформаційний, функціональний, індивідуальний. Категорія спілкування у психології. Структура спілкування. Види спілкування Засоби спілкування. Типи і комунікативні стилі спілкування. Форми спілкування та їх особливості. Функції спілкування та їх зміст. Імператив, маніпуляція та діалог в спілкуванні. Фактори ефективного спілкування. Компоненти спілкування: комунікація, перцепція та інтеракція. Схема сприйняття іншої людини. Психологічний вплив в процесі спілкування. Бар'єри комунікації.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні компоненти системи діяльності. 2. Наведіть визначення спілкування. 3. У чому полягає функція спілкування? 4. У чому полягає зв'язок діяльності та спілкування? 5. Назвіть компоненти спілкування. 6. Проаналізуйте як формується уявлення про іншу людину. 7. Як відбувається психологічний вплив на іншу людину в процесі спілкування.
3	<p>Тема 3. Конфлікт: поняття і предмет вивчення</p> <p>Уявлення про конфлікт. Конфлікт як вид критичних ситуацій. Джерела, причини та функції конфліктів. Протиріччя як джерело конфліктів. Особистісні причини конфліктів. Критичні ситуації: стрес, фрустрація, криза, конфлікт. Зміст протиріч в компетенціях та функціях управління, меті та способах діяльності, позиціях, оцінках та самооцінках. Об'єктивні та суб'єктивні причини конфліктів. Позитивні функції конфлікту: регулятивна, інформаційна, діагностувальна, структуруюча. Негативні функції конфлікту: маніпуляція, руйнування відносин, зниження продуктивності праці, конфронтація, погіршення клімату, зростання конфронтації, збільшення матеріальних і емоційних витрат на вирішення конфліктів.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації. 2. Назвіть основні види причин конфлікту. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних причин. 3. Проаналізуйте відмінні риси конфлікту як виду критичних ситуацій. 4. Чому міжособистісну перцепцію відносять до соціально-психологічних причин виникнення конфліктів? 5. Проаналізуйте що зумовлює психологічні причини виникнення конфліктів? 6. Визначте власну позицію в позитивному і негативному баченні конфлікту. 7. В чому полягають позитивні функції конфлікту?
4	<p>Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту.</p>

	<p>Конфліктні відносини і ситуації. Структурні елементи конфлікту. Прояви й типологія конфліктів. Динаміка конфлікту: основні періоди розвитку і ескалації. Структурні елементи конфлікту: сторони, умови, образ, дії сторін, результат конфлікту. Стратегії дій в конфлікті: суперництво, кооперація, поступки, уникнення. Тактики поведінки в конфлікті: переконання, тиск, маніпуляція, коаліція. Типологія конфліктів: за базовими ознаками; за кількістю учасників, за тривалістю, за особливостями діяльності. Динаміка конфлікту: виникнення, усвідомлення, інцидент, реальність, ескалація, вирішення. Зміст етапів. Типи поведінки в конфліктних ситуаціях.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як взаємопов'язані різні стратегії поведінки у конфлікті? 2. Визначте стратегію поведінки, яка Вам найбільше імпонує? Обґрунтуйте відповідь. 3. Проаналізуйте чим конфліктна ситуація відрізняється від будь-якої іншої? 4. Назвіть та охарактеризуйте основні елементи конфлікту. 5. Розкрийте зміст конфліктів за базовими ознаками та кількістю учасників. 6. Розкрийте зміст конфліктів за тривалістю перебігу. 7. Розкрийте зміст конфліктів за особливістю діяльності.
5	<p>Тема 5. Внутрішньоособистісний конфлікт</p> <p>Особистісні передумови виникнення внутрішньоособистісних конфліктів. Конструктивний і деструктивний характер внутрішньоособистісних конфліктів. Наслідки переживання деструктивного внутрішньоособистісного конфлікту. Конфліктна особистість і конфліктність особистості. Причини внутрішньоособистісних конфліктів: протиріччя потреб і норм, мотивів і цілей, самоствердження та самооцінки. Джерела внутрішньоособистісних конфліктів: конфлікт неузгодженості, конфлікт «Я-ідентифікації», конфлікт «десемантизації», рольовий конфлікт. Аналіз ситуативний передумов внутрішньоособистісних конфліктів. Вплив характеру на виникнення внутрішньоособистісних конфліктів: нетерпимість до інших, імпульсивність, агресивність, невихованість та ін. Поведінкова атрибутика в конфлікті. Типи поведінки в конфліктних ситуаціях: демонстративний, конфліктний, ригідний, некерований, безконфліктний. Способи подолання внутрішньо особистісних конфліктів: страждання, сублімація, компенсація, ескейп.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте передумови внутрішньоособистісного конфлікту. 2. Проаналізуйте типи конфліктних особистостей. 3. Проаналізуйте ситуативні передумови внутрішньоособистісних конфліктів. 4. Розкрийте способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів. 5. Порівняйте поняття «конфліктна особистість» та «конфліктність» особистості. 6. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей.
6	<p>Тема 6. Конфлікти в міжособистісних відносинах</p> <p>Види і причини конфліктів у міжособистісних відносинах. Незадовільність потреб як джерело конфліктної протидії. Конструктивна і деструктивна функція міжособистісних конфліктів. Стадії, стратегії і тактики протидії у міжособистісних конфліктах. Конфлікти у сім'ях. Причини міжособистісних конфліктів: конкуренція, ігнорування норм, бажання нанести шкоду супернику, брак ресурсів, відмінність у манерах поведінки, цілях та цінностях. Реалістичні та нереалістичні конфлікти. Функції міжособистісних конфліктів: конструктивні та деструктивні. Стратегії поведінки в конфлікті: співробітництво, компроміс, пристосування, конкуренція та ухилення. Форми ухилення від конфлікту: мовчання, ігнорування, прихований гнів. Конфліктогени спілкування: загрози, критика, насмішки, категоричність, перебивання, нав'язування порад, зміна теми розмови, егоїзм. Умови, шляхи і способи подолання міжособистісних конфліктів. Правила безконфліктної поведінки.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації. 2. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту? 3. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів.

	<p>4. Проаналізуйте способи подолання конфліктів у родині.</p> <p>5. Перерахуйте конфліктогени спілкування.</p> <p>6. Розкрийте стратегії поведінки в конфлікті.</p> <p>7. Наведіть приклади безконфліктного спілкування.</p>
7	<p>Тема 7. Конфлікти в організаціях</p> <p>Зовнішні джерела та внутрішні передумови конфліктів в організаціях. Типи конфліктів в організації. Шляхи вирішення конфлікту в організаціях. Зовнішні джерела конфліктів в організаціях: дестабілізація ситуації в країні, інтереси різних політичних груп, дефіцит товарів та послуг, зниження соціальних пільг. Внутрішні джерела конфліктів в організаціях: невиконання обіцянок керівництвом, порушення режиму роботи, дефіцит сировини, обмежені можливості оплати праці, конфронтація в керівництві, діяльність неформальних лідерів. Форми прояву: дезорганізація, незгода, напруженість, конфронтація. Типи конфліктів в організаціях: організаційний, виробничий, трудовий, інноваційний. Причини конфліктів: об'єктивні та суб'єктивні. Причини інноваційного конфлікту: оновлення виробництва, ліквідація робочих місць, комп'ютеризація, перекваліфікація, необхідність нестандартних рішень. Передумови: ділові, ситуаційні, особистісні. Шляхи вирішення конфліктів в організаціях: авторитарний, партнерський.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте зовнішні джерела конфліктів в організації. 2. Проаналізуйте внутрішні передумови конфліктів. 3. Перерахуйте типи конфліктів в організації. 4. Проаналізуйте шляхи попередження конфліктів в організації. 5. Перерахуйте суб'єктивні причини конфліктів в організаціях. 6. Назвіть причини інноваційного конфлікту. 7. Назвіть шляхи вирішення конфліктів.
8	<p>Тема 8. Психологія керування конфліктами</p> <p>Умови керування конфліктами. Психопрофілактика та прогнозування конфліктів Психопрофілактика та попередження. Вирішення та врегулювання конфліктів. Зміст управління конфліктами: діагностика, прогнозування, попередження (профілактика), вирішення. Умови керування: об'єктивна реальність, визнання можливостей, наявність ресурсів, здатність суб'єктів до вирішення протиріч. Поняття діагностики конфліктів: оцінка проблем, протиріч, напруженості. Прогнозування конфліктів: вивчення міжособистісних конфліктів, виявлення зацікавлених сторін. Зміст профілактики. Попередження конфліктів. Правила безконфліктного спілкування за Д.Карнегі. Перетворення конфліктогенів у спілкуванні. Стратегії завершення конфліктів: насилля, роз'єднання, примирення. Ролі третьої сторони у вирішенні конфліктів: арбітр, посередник, помічник. Стратегії вирішення конфліктів: виграш – програш, виграш – виграш, програш – виграш.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть правила безконфліктного спілкування. 2. Визначте умови керування конфліктами. 3. Визначте, що таке конфліктогени, їхню роль у керуванні конфліктами. 4. У чому полягає різниця вирішення та врегулювання конфліктів? 5. Назвіть стратегії вирішення конфліктів. 6. В чому полягає діагностика конфліктів? 7. В чому полягає профілактика конфліктів?
9	<p>Тема 9. Основи безпеки особистості в конфлікті</p> <p>Поняття безпеки особистості. Психологічні загрози безпеки особистості в конфлікті. Модель поведінки людини в конфлікті. Види безпеки: індивідуальна, соціальна, генетична, економічна, психологічна. Благополуччя людини, задоволеність життям і відсутність загроз. Характеристика загроз особистості: конфлікти, залежності, негативна афективність, порушення когнітивних функцій, деструкція «образу Я». Загроза особистості на фазах конфлікту за А.Ішмуратовим (латентна, демонстративна, агресивна, батальна, заключна). Загрози безпеки в конфліктах: «Я ідентифікації», неузгодженості, десемантизації, імітації. Невербальна поведінка в конфлікті: стан-поведінка. Позитивні моделі поведінки в конфлікті (за відсутності загроз): зв'язки між</p>

<p>людьми, гордість за групу, традиції, розкриття здібностей, професійна успішність. Негативні моделі поведінки (загрози конфлікту): пошук винних, самолюбівання, емоційна оцінка оточуючих.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Відповіді на питання для самоперевірки: Визначте поняття безпека особистості. Назвіть види безпеки особистості. Проаналізуйте загрози психологічної безпеки особистості. Визначте загрози психологічної безпеки особистості на різних фазах конфлікту. Назвіть види загроз у невербальній поведінці. У чому полягають суб'єктивні передумови загроз безпеці особистості в агресивному середовищі? Охарактеризуйте особливості посередництва у конфлікті.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: сформувати у студентів уміння аналізувати конфліктну ситуацію та конфлікти, диференціювати та долати кризові стани, визначати причини конфлікту, визначати умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів, визначати психологічні бар'єри конструктивного вирішення конфлікту, передбачати шляхи запобігання та врегулювання конфліктів, користуватися методиками для визначення конфліктності особистості та її схильності до певних стилів поведінки в конфлікті, використовувати різні технології розв'язання конфліктних ситуацій, виступати посередником у вирішенні конфліктів.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 1. Предмет психології. Базові категорії психології: відображення, особистість</p> <p>Мета: сформувати уявлення про психологію як науку та її категорії.</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття про предмет психології. Проблема категоріального апарату у психології. Сутність відображення. Рівні психічного відображення. Категорія особистості у психології. Структура особистості. Людина як індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт. Системна детермінація розвитку особистості (соціалізація, індивідуалізація). <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> Визначити цілі і завдання психології. Визначити функції психіки. Проаналізувати співвідношення понять: індивід, особистість, індивідуальність.
2	<p>Тема 2. Базові категорії психології: діяльність, спілкування</p> <p>Мета: сформувати уявлення про категорії діяльності та спілкування у психології.</p> <ol style="list-style-type: none"> Категорія діяльності у психології. Складові діяльності як умови її здійснення: потреба-мотив, предмет, умови, знаряддя, процес, результат діяльності. Сторони діяльності: емоційно-мотиваційна, змістова, операційна, організаційна. Категорія спілкування у психології. Структура спілкування. Види, функції та засоби спілкування. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте функції структурних елементів діяльності. Розкрийте зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій. Охарактеризувати невербальні засоби комунікації.
3	<p>Тема 3. Конфлікт: поняття і предмет вивчення</p> <p>Мета: сформувати уявлення про конфліктологію як галузь психологічного знання.</p> <ol style="list-style-type: none"> Уявлення про конфлікт у конфліктології. Конфлікт як вид критичних ситуацій. Джерела, причини конфліктів. Причини конфліктів.

	<p>5. Види критичних ситуацій: стрес, фрустрація, криза.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснить порівняльний аналіз понять: «конфлікт», «стрес», «фрустрація», «криза». 2. Назвіть причини конфліктів. 3. Назвіть джерела конфліктів. 4. В чому полягають функції конфліктів.
4	<p>Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту</p> <p>Мета: поглибити і розширити знання студентів щодо аналізу конфліктних ситуацій та конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз структурних елементів конфлікту. 2. Особливості сприйняття конфліктної ситуації. 3. Прояви і типологія конфліктів. 4. Динаміка конфлікту: основні періоди розвитку й ескалації. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте структурні елементи конфлікту. 2. Розкрийте особливості сприйняття конфліктної ситуації. 3. В чому полягає ескалація конфлікту?
5	<p>Тема 5. Внутрішньоособистісний конфлікт</p> <p>Мета: поглибити знання студентів про особливості внутрішньоособистісних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення внутрішньоособистісних конфліктів. 2. Конструктивний і деструктивний характер внутрішньоособистісних конфліктів. 3. Наслідки переживання деструктивного внутрішньоособистісного конфлікту. 4. Роль механізмів психологічних захистів в ослабленні внутрішньоособистісних конфліктів. 5. Способи подолання внутрішньоособистісних конфліктів. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте передумови виникнення внутрішньоособистісних конфліктів. 2. Здійснить порівняльний аналіз конструктивного та деструктивного внутрішньоособистісного конфлікту. 3. В чому полягає механізм психологічного захисту? 4. Назвіть засоби подолання внутрішньоособистісного конфлікту.
6	<p>Тема 6. Конфлікти в міжособистісних відносинах</p> <p>Мета: поглибити знання студентів про особливості міжособистісних конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини міжособистісних конфліктів. 2. Стратегії і стилі поведінки в конфліктах 3. Конфліктогени спілкування. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поясніть причини міжособистісних конфліктів. 2. Назвіть найбільш привабливі стратегії поведінки в конфлікті. 3. Покажіть на прикладі перетворення конфліктогенів спілкування в оптимальне взаємодію.
7	<p>Тема 7. Конфлікти в організаціях</p> <p>Мета: сформувані уявлення у студентів про особливості конфліктів в організаціях.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішні джерела та внутрішні передумови конфліктів в організаціях. 2. Типи конфліктів в організаціях. 3. Шляхи вирішення конфліктів в організаціях. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть зовнішні джерела конфліктів в організаціях. 2. Проаналізуйте внутрішні передумови конфліктів в організаціях. 3. Здійснить порівняльний аналіз типів конфліктів в організаціях та їх вплив на продуктивність спілкування. 4. Порівняйте потенціал стратегій вирішення конфліктів в організаціях.
8	<p>Тема 8. Психологія керування конфліктами</p> <p>Мета: сформувані уявлення студентів про способи керування конфліктами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови керування конфліктами. 2. Психодіагностика та прогнозування конфліктів. 3. Психопрофілактика та вирішення конфліктів.

	<p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть умови керування конфліктами. 2. В чому полягає психодіагностика конфліктів. 3. Які найбільш продуктивні шляхи вирішення конфліктів.
9	<p>Тема 9. Основи безпеки особистості в конфлікті</p> <p>Мета: сформулювати уявлення про загрози безпеки особистості в конфлікті.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття безпеки особистості. 2. Психологічні загрози безпеки особистості в конфліктах. 3. Моделі поведінки людини в конфлікті. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Операціоналізуйте поняття «безпека особистості». 2. Проаналізуйте психологічні загрози безпеки особистості в конфлікті. 3. Назвіть моделі безпечної поведінки людини в конфлікті.

6. Самостійна робота студента

Студенти самостійно опрацьовують питання:

Тема 1. Предмет психології. Базові категорії психології: відображення, особистість

Рівні психічного відображення. Функції психіки. Перша та друга сигнальні системи. Свідомість та її функції. Психічні явища: психічні процеси, стани та властивості. Етапи становлення психології як науки. Категорія особистості у психології.

Структура особистості. Характеристика підструктур: спрямованість, психічні процеси, досвід, біологічно-обумовлена. Характер та здібності. Особливості формування особистості. Статус та роль особистості в соціумі.

Тема 2. Базові категорії психології : діяльність та спілкування

Психологічна система діяльності. Підсистема мотивів діяльності. Формування цілей та результатів діяльності. Інформаційна основа діяльності. Підсистема професійно-важливий якостей. Індивідуальний стиль та спосіб діяльності.

Категорія спілкування у психології. Структура спілкування. Види спілкування Засоби спілкування. Типи і комунікативні стилі спілкування. Форми спілкування та їх особливості. Функції спілкування та їх зміст.

Тема 3. Конфлікт: поняття і предмет вивчення

Уявлення про конфлікт. Конфлікт як вид критичних ситуацій. Джерела, причини та функції конфліктів. Протиріччя як джерело конфліктів. Особистісні причини конфліктів. Критичні ситуації: стрес, фрустрація, криза, конфлікт.

Тема 4. Феноменологія і аналіз конфлікту.

Конфліктні відносини і ситуації. Структурні елементи конфлікту. Прояви й типологія конфліктів. Динаміка конфлікту: основні періоди розвитку і ескалації. Структурні елементи конфлікту: сторони, умови, образ, дії сторін, результат конфлікту. Стратегії дій в конфлікті: суперництво, кооперація, поступки, уникнення. Тактики поведінки в конфлікті: переконання, тиск, маніпуляція, коаліція. Типи поведінки в конфліктних ситуаціях.

Тема 5. Внутрішньоособистісний конфлікт

Особистісні передумови виникнення внутрішньоособистісних конфліктів. Конструктивний і деструктивний характер внутрішньоособистісних конфліктів. Наслідки переживання деструктивного внутрішньоособистісного конфлікту. Конфліктна особистість і конфліктність особистості. Причини внутрішньоособистісних конфліктів: протиріччя потреб і норм, мотивів і цілей, самоствердження та самооцінки. Джерела внутрішньоособистісних конфліктів: конфлікт неузгодженості, конфлікт «Я-ідентифікації», конфлікт «десемантизації», рольовий конфлікт. Аналіз ситуативний передумов внутрішньоособистісних конфліктів.

Тема 6. Конфлікти в міжособистісних відносинах

Види і причини конфліктів у міжособистісних відносинах. Незадовільність потреб як джерело конфліктної протидії. Конструктивна і деструктивна функція міжособистісних конфліктів. Стадії, стратегії і тактики протидії у міжособистісних конфліктах. Конфлікти у сім'ях. Причини міжособистісних конфліктів: конкуренція, ігнорування норм, бажання нанести шкоду супернику, брак ресурсів, відмінність у манерах поведінки, цілях та цінностях. Реалістичні та нереалістичні конфлікти. Функції міжособистісних конфліктів: конструктивні та деструктивні.

Тема 7. Конфлікти в організаціях

Зовнішні джерела та внутрішні передумови конфліктів в організаціях. Типи конфліктів в організації. Шляхи вирішення конфлікту в організаціях. Внутрішні джерела конфліктів в організаціях: невиконання обіцянок керівництвом, порушення режиму роботи, дефіцит сировини, обмежені можливості оплати праці, конфронтація в керівництві, діяльність неформальних лідерів. Форми прояву: дезорганізація, незгода, напруженість, конфронтація. Типи конфліктів в організаціях: організаційний, виробничий, трудовий, інноваційний. Причини конфліктів: об'єктивні та суб'єктивні.

Тема 8. Психологія керування конфліктами

Психопрофілактика та попередження. Вирішення та врегулювання конфліктів. Зміст управління конфліктами: діагностика, прогнозування, попередження (профілактика), вирішення. Умови керування: об'єктивна реальність, визнання можливостей, наявність ресурсів, здатність суб'єктів до вирішення протиріч. Поняття діагностики конфліктів: оцінка проблем, протиріч, напруженості. Прогнозування конфліктів: вивчення міжособистісних конфліктів, виявлення зацікавлених сторін.

Тема 9. Основи безпеки особистості в конфлікті

Поняття безпеки особистості. Психологічні загрози безпеки особистості в конфлікті. Модель поведінки людини в конфлікті. Види безпеки: індивідуальна, соціальна, генетична, економічна, психологічна. Благополуччя людини, задоволеність життям і відсутність загроз. Характеристика загроз особистості: конфлікти, залежності, негативна афективність, порушення когнітивних функцій, деструкція «образу Я».

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» семестровий рейтинг студента формують: робота на семінарських заняттях і вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Студенту складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, якщо він буде пропускати лекції. Однак, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студентів на семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття студентом обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Якщо студент після пропущеного заняття впродовж тижня виконав усі завдання, то максимальна кількість балів складає 3. Контроль знань (розуміння) студентом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, з яким можна ознайомитися на сайті кафедри психології та педагогіки.

За присутність на семінарських заняттях бали не ставляться. На семінарському занятті студент може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завдань), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу чи гаджетів не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, практичні (семінарські заняття), диспут, робота парами, тріадами.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання студентами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;

2) написання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. *Робота на семінарських заняттях:*

Максимальна кількість балів складає 54 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 6):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів у процесі дискусії	5-6
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3-4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування, відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу студента. Належна підготовка студента до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години.

Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 4 семінарських заняттях) і 14-й тиждень (за результатами роботи на наступних 7-8 семінарських заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

2. Складання модульної контрольної роботи

На 15-16 тижні семестру студенти виконують модульну контрольну роботу. МКР виконується на лекційному занятті, тривалість МКР – 45 хвилин. Модульна контрольна робота містить 46 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Максимальна кількість балів складає 46 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 46)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 46)	0

Умови допуску до семестрового контролю: студенти, які не виконали всіх передбачених силабусом завдань не допускаються до заліку.

Семестровий контроль:

Студенти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Студенти, які набрали протягом семестру менше **60 балів, але виконали умови допуску**, виконують залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота складається зі 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово.

Залікова контрольна робота проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається студентам лише під час проведення заліку. Тривалість ЗКР – 90 хвилин. Залікова контрольна робота містить 100 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає 100 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 100)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 100)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Вивчення курсу «Психологія конфлікту» передбачає засвоєння студентами системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами. Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. За кожною темою наводяться посилання на список основної та допоміжної літератури, що не виключає можливості студентам самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії). Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ Zoom та Googl Meet для відео-конференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено д. психол. н., професором кафедри психології та педагогіки Ложкіним Георгієм Володимировичем; завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою Воляннюк Наталією Юріївною; доценткою кафедри психології та педагогіки, к.психол.н, доценткою Блохіною Іриною Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 6 від 08. 12. 2023 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 5 від 29.02. 2024 р.)

Перелік питань до залікової контрольної роботи

1. Охарактеризуйте сутність категорії «відображення».
2. Назвіть макро-характеристики людини.
3. Здійсніть змістовну характеристику підструктур особистості.
4. Розкрийте зміст психологічної системи діяльності.
5. Перерахуйте функції спілкування.
6. Охарактеризуйте психологію конфлікту як науку.
7. У чому полягає відмінність психології конфлікту від інших наук соціології, психології?
8. В чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
9. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації.
10. Назвіть основні види причин конфлікту. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних причин, наприклад, сімейних конфліктів.
11. Проаналізуйте відмінні риси конфлікту як виду критичних ситуацій.
12. Визначте власну позицію в позитивному і негативному баченні конфлікту.
13. Як взаємопов'язані різні стратегії поведінки у конфлікті?
14. Визначте стратегію поведінки, яка Вам найбільше імпонує? Обґрунтуйте відповідь.
15. Проаналізуйте чим конфліктна ситуація відрізняється від будь-якої іншої?
16. Назвіть та охарактеризуйте основні елементи конфлікту.
17. Перерахуйте типи конфліктних особистостей. Які стереотипи поведінки притаманні кожному типу? Які існують адаптивні можливості?
18. Чому міжособистісну перцепцію відносять до соціально-психологічних причин виникнення конфліктів?
19. Проаналізуйте що зумовлює психологічні причини виникнення конфліктів?
20. Охарактеризуйте види психологічної несумісності і особливості її трансформації у конфлікті.
21. Охарактеризуйте типи конфліктних особистостей.
22. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей?
23. Проаналізуйте адаптивні можливості залежно від типу конфліктних особистостей?
24. Охарактеризуйте організаційно-управлінські причини конфліктів.
25. Охарактеризуйте внутрішньоособистісний конфлікт
26. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту.
27. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.
28. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів.
29. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації.
30. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту?
31. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів.
32. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ.
33. Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання й попередження конфліктів.
34. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів.
35. Визначте напрями прогнозування конфліктів.
36. У чому полягає первинна і вторинна профілактика конфліктів.
37. Розкрийте основний зміст технологій конструктивного спілкування у конфліктах.
38. Назвіть основні стратегії вирішення конфліктів.
39. Розкрийте зміст і назвіть етапи психотехнології візуалізації.
40. Назвіть стадії психологічного посередництва при вирішенні конфліктів.